

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gron.); Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Zevenhoven; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr K. Fernhout, Baarn; Dr W. H. Gispel, Delft; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Prof. Dr T. Hockstra, Kampen; A. Janse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Teum; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswert; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Dokkum; Prof. C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr C. Veenhof, Harkstede; Dr J. Vekklamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 750 en voor Ned.-Indië f 600 per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Nationaal-socialistisch geschiedenisonderwijs. — Uit de Schrift: Mozes, na zijn dood — Elia, in zijn opvaart, de volkomen triomf van Christus predikend. (Judas: 9. 2 Kon. 2:11 slot.) — Kerkelijk Leven: Inzake de kerk. Over de twaalf artikelen, „Wekker“-polemiek. Many persons.... But the intelligent person.... Spreekuren inzake huwelijks-moeilijkheden. — Uit de historie: Grootte Tudor-figures. IX. — Lit. en Kunst: Literaire kanteekeningen. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Noordsche Wereldbeschouwing en Naturalisme. De geestelijk-zedelijke zijde van het Wereldvoorn-vraagstuk. III. — Vakwetenschap en Praktijk: Enkele wegen, waarlangs therapeutische resultaten verkregen zijn. II. — Perschoonw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Nationaal-socialistisch geschiedenisonderwijs.

De nationaal-socialistische springvloed heeft reeds tal van staketsels, die hem den weg versperden, omver gesleurd. Maar het groote werk is nog niet voltooid. Overal waar getracht wordt een rest van zelfstandigheid te bewaren tegenover het alvermogen van den absoluten staat, liggen kernen waaromheen het verzet zich kan concentreren. Ook deze laatste resten moeten verdwijnen. Het nationaal-socialisme immers is niet maar een politiek of economisch stelsel, doch een levensleer. Wanneer alleen in 'taanhangen van deze leer Duitsland redding kan vinden, mogen principiële afwijkingen niet getolereerd worden. Ondanks alle tijdelijke compromissen (zie den kerkstrijd!) moet op den duur, desnoods door geweld, allen denken en doen in één richting worden gestuwd.

Huivering bekruipt u, wanneer ge ziet met welk een stelselmachtigheid men daarbij te werk gaat. Alle machtsmiddelen van den staat worden dienstbaar gemaakt aan de propaganda. En daarbij staan de bemoeiingen met het opgroeiend geslacht vooran. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. De jeugd-organisaties verliezen hun bestaansrecht, tenzij ze instituten worden tot opleiding van nationaal-socialisten. En vooral op de scholen moet den toekomstigen staatsburgers de nieuwe ideologie worden ingeprent.

Vandaar dat in het begin van 1934 rijks-minister Dr Frick een circulaire toegezonden heeft aan allen, die op een of andere wijze betrokken zijn bij het onderwijs in de geschiedenis. Dit stuk geeft de richtsnoeren aan, die zij te volgen hebben. Met name bevat het „eenige gezichtspunten“ (ik citeer de uitnemende vertaling die de N. R. Ct. van deze circulaire publiceerde), „waarop tot nu toe niet voldoende of in het geheel niet werd gelet en die in de toekomst sterker op den voorgrond moeten treden.“

In 't bijzonder gelden deze voorschriften de schrijvers van geschiedenisboeken ten dienste van het onderwijs. Het is duidelijk, dat zij daardoor praktisch een dwingend karakter krijgen. Welk uitgever zal het risico aandurven van een leerboek, dat bij de machthebbers niet in den smaak valt? En welke onderwijzer of leeraar zal zijn positie in gevaar willen brengen door aanleiding te geven tot klachten van nationaal-socialistische ouders?

Wanneer men afziet van meer gedetailleerde voorschriften omtrent de indeeling der geschiedenis en de uitlegging van bepaalde gebeurtenissen, bevat de circulaire in hoofdzaak drie grondgedachten, waarop het geschiedenisonderwijs in het nieuwe Duitsland behoort te rusten.

In de eerste plaats „moet men van den voorlief af door duizenden jaren der ontwikkeling tot heden de beteekenis van het ras behoorlijk doen uitkomen, omdat het de grond is, waaruit de wortels van den eigen aard van het individu, zoowel als die van de volken hun voedsel trekken“. Ge-

heel in de lijn dus van Hitlers wensch, reeds uitgesproken in „Mein Kampf“, dat er eindelijk eens van staatswege een geschiedenis worde geschreven, waarin het rassenvraagstuk het beheerschende gezichtspunt zal zijn.

Niet minder belangrijk is het voorschrift, dat de nationale of volksche gedachte op den voorgrond moet worden gebracht, „in tegenstelling tot de internationale, welke als een sluipend vergift gedurende meer dan honderd jaar de Duitsche ziel dreigde te verslinden“.

En in de derde plaats: „Het geschiedenis-onderwijs moet in alle klassen doortrokken zijn van de helden-gedachte van Germaanschen stempel en worden verbonden met de leiders-gedachte van onzen tijd, welke steunt op de oudste voorbeelden van onze geschiedenis. Beiden tezamen wekken door haar innerlijke kracht, die de harten ontvlamt, het enthousiasme, zonder hetwelk voor de meerderheid der leerlingen het onderwijs in de geschiedenis licht een opeenhoping wordt van vervelende wetenschappelijke stof“.

Ras, natie en leider, of om de Duitsche slagwoorden te gebruiken: Blut, Boden en Führer: ziedaar de hoogste maatstaven, waaraan de jeugd moet leeren de waarde der historische gebeurtenissen af te meten. En dit alles met onmiddellijke toepassing op het heden, want het geschiedenis-onderwijs heeft den voorgeschreven plicht, „politiek oordeel en wilsontwikkeling“ van den leerling te verstevigen.

Ik moet de verleiding weerstaan om méér te citeren uit dit leerrijke officiële stuk. Het medegedeelde is echter voldoende, om de verstrekkende beteekenis van deze voorschriften in 'toog te doen springen. En de gevaarlijkheid ervan! Want in den grond der zaak (ik kom daar in een volgend artikel op terug) bedoelen zij een volkomen ontkerstening van het geschiedenis-onderwijs. Op dit oogenblik groeit in geheel Duitschland een geslacht op, dat van het werk Gods in de geschiedenis of geen, of een volslagen wandenbeeld krijgt.

Kan het trouwens anders? Voor ons, Christenen in Nederland, behoeft niet te worden betoogd, dat de strijd om de school geen andere is dan de strijd om de kerk. Groen van Prinsterer heeft er steeds weer op gewezen, dat het „neutrale“ onderwijs niet alleen van de bijbelsche, maar ook van de vaderlandsche geschiedenis slechts een caricatuur kan geven, wijl het, „in de historie van het Vaderland, de grootste van Gods zegeningen, de prediking van het Evangelie der zaligheid, opzettelijk miskent.“ (Verspr. Geschr. I, 235).

Geldt dit van „neutraal“ onderwijs, dat bovendien op allerlei wijze gecorrigeerd kan worden en voor niemand verplicht is, wat moeten dan de resultaten zijn van een onderwijs, dat welbewust in de richting stuurt van paganisering? Daarom verdienen de nationaal-socialistische bemoeiingen met de school niet minder onze aandacht dan die met de kerk.

Oók om de volgende reden. Er zijn nog altijd menschen, die meenen, dat het nationaal-socialisme in onze pers te zwart wordt voorgesteld. Inderdaad kan niet ontkend worden, dat het de Duitsche toestanden in vele opzichten verbeterd heeft. Maar men stare zich niet blind op de afzonderlijke feiten. Aan de maatregelen, die ons sympathiek zijn, ligt dezelfde geest ten grondslag als aan de voorschriften voor het geschiedenis-onderwijs. Deze laatste zijn uitvloeisel van een geschiedenisbeschouwing, die onlosmakelijk aan een levens- en wereldbeschouwing vast zit.

Dat zal blijken, wanneer wij van deze nationaal-socialistische geschiedenisbeschouwing in haar beginselen en haar resultaten ons nader trachten rekenschap te geven.

H. SMITSKAMP.

UIT DE SCHRIFT

Mozes, na zijn dood — Elia, in zijn opvaart, de volkomen triomf van Christus predikend.

.... en handelde van het lichaam van Mozes, Judas: 9.
.... alzo voer Elia met een onweder ten hemel 2 Koningen 2:11 (slot).

Mozes en Elia zijn twee figuren, die in de Oudtestamentische heldengalerij van hun schouder en opwaarts boven de andere uitsteken. Op meerdere plaatsen noemt de Schrift hen samen. We denken b.v. aan de historie van Jezus' lijden op den „berg der verheerlijking“, toen Mozes en Elia den Christus spraken van Zijn uitgang, dien Hij te Jeruzalem volbrengen moest. En we denken ook aan het bekende visioen van de twee getuigen, uit Openbaring 11, waar zonder eenigen twijfel gezinspeeld wordt en op Mozes (de wateren in bloed verkeeren, de aarde slaan met allerlei plagen) en op Elia (de hemelen sluiten, opdat er geen regen regene in de dagen hunner profeteering).

Waarom staan deze beide grootsche figuren telkens samen genoemd?

Omdat zij, als elkanders aanvulling, in hun levenstaak den Messiaanschen arbeid afschaduwen, welken de Zoon des menschen gedaan heeft, en nóg doet.

Mozes de ééne helft, de verwerving van het heil in Christus, de rechtvaardiging; immers het is zijn taak de KERK uit de WERELD te leiden.

Elia de andere helft, de toepassing van het heil in Christus, de heiligmaking; immers het is zijn taak de WERELD uit de KERK te halen.¹⁾

Zie nu het opmerkelijke: zelfs in en na de afsluiting van hun levenstaak profeteeren Mozes en Elia van de volkomen overwinning, door Jezus Christus voor Zijn volk bevochten, zowel in de uitleiding der Kerk uit het diensthuis der zonde (dat is de justifikatie) als in de zuivering der Kerk door het losmaken van de „wereld“ (dat is de regeneratie).

Mozes sterft op den berg Nebo, als onder den kus van zijn God, schouwende de heerlijkheid van Kanaän, het aardsche eerst, het hemelsche daartoe en daarboven — daarna begraaft God Zelf hem in een dal, en niemand heeft zijn graf geweten tot op dezen dag. Maar boven dat ongeweten graf en dat verstijvend lichaam is in de geestenwereld een twist onbrand, want de Apostel Judas meldt ons, dat de duivel met Michaël, den Archangel, gedebatteerd heeft, en het onderwerp was: HET LICHAAM VAN MOZES, en ge kunt gelooven, dat de vonken van den strijd tusschen het rijk des lichts en het rijk der duisternis er van afgevlagen zijn, van dat woordensteekspel tusschen Satan en Michaël!

Waarom zou de duivel met den archangel Gods getwist hebben over Mozes' lichaam? Zou het niet hierom zijn? Mozes heeft de KERK uit de WERELD geleid, nu wil de wereld (Satan) zoo gaarne de Kerk weer terugwinnen, en daartoe moet het lichaam van Mozes dienen: is er schooner middel om het tot afgoderij-gezinde Bondsvolk tot afhoereering van Jahweh te bewegen dan het lichaam van den vereerden Mozes?

Maar het is satan niet gelukt! Michaël, wiens naam beteekent: „wie is als God?“ spreekt tot den duivel: „De Heere bestraffe u!“ — en hoe zal

1) Vergelijk: K. Schilder, „De Openbaring van Johannes en het sociale leven“, blz. 166.